

"...

I- İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMLERİNİN GEREKÇESİ

İptal ve yürürlüğün durdurulması istemlerini içeren 15.1.2004 günlü dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

"...

1- 5021 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin değiştirdiği; 31.07.2003 tarihli ve 4969 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının son paragrafındaki iptali istenen ibarenin Anayasa'ya aykırılığı

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu, 03.07.2003 tarihinde Türkiye İmar Bankası T.A.Ş.'nin bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme iznini iptal etmiştir. Bankanın mevduat toplama izninin iptal edildiği tarihte, tasarruf mevduatlarının sigortası ile ilgili mevzuat hükümleri özetle şöyle idi:

4389 sayılı Bankalar Kanununun 15 inci maddesinin 1 numaralı bendi: Bankalardaki tasarruf mevduatının kamu tüzelkişiliğini haiz "Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu" tarafından sigorta edileceğini hükme bağlamıştı.

4389 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin 6 (a) numaralı bendi ise: Sigortaya tabi olacak tasarruf mevduatının kapsamı, tutarı, sigorta priminin tarifesi ile tahsil zamanı, şekli ve diğer hususlarının Kurulca belirleneceğini düzenlemekte idi.

4389 sayılı Kanunun Geçici Madde 1'in (c) bendi de; Kurumun faaliyete başlayacağı tarihe kadar, bu Kanunla Kuruma veya Kurula verilen görev ve yetkilerin, ilgisine göre, mülga 3182 sayılı Bankalar Kanununda belirtilen Bakanlar Kurulu, Bakan, Hazine Müsteşarlığı ile bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları, Merkez Bankası ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılmaya devam olunacağını hükme bağlamıştı.

4389 sayılı Bankalar Kanununun 15 inci maddesinin (6) numaralı fıkrasının (a) bendi ile geçici 1 inci maddesinin (c) fıkrasının verdiği yetkiye dayanarak; Bakanlar Kurulu, 31.05.2000 tarihinde, Sigortaya Tabi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca Tahsil Olunacak Primler Hakkında Karar'ı yürürlüğe koymuştur.

01.06.2000 tarih ve 24066 Mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu'nun 2000/682 sayılı Sigortaya Tabi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nca Tahsil Olunacak Primler Hakkında Kararı'nın 1 inci maddesine göre:

"Türkiye'de faaliyet gösteren ve mevduat kabulüne yetkili bulunan bankaların, yurt içi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış olan Türk Lirası cinsinden tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğine haiz altın depo ve döviz tevdiat hesapları mevduat sigortasına tabidir.

Türkiye'de münhasıran kıyı bankacılığı faaliyeti göstermek üzere kurulan bankalarda bulunan mevduat, mevduat sigortasına tabi değildir."

Esas Sayısı : 2004/4
Karar Sayısı : 2005/25

Bakanlar Kurulu'nun 2000/682 sayılı Sigortaya Tabi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na Tahsil Olunacak Primler Hakkında Kararı'nın 3 üncü maddesine göre:

"Bu Kararın yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak açılan ya da yenilenen hesaplara uygulanmak üzere, 1 inci maddede tanımlanan hesapların anapara ve faiz tutarları toplamının, 31.12.2000 tarihine kadar uygulanmak üzere 100 milyar Türk Lirasına, 01.01.2001 tarihinden itibaren uygulanmak üzere 50 milyar Türk Lirasına kadar olan kısmı sigorta kapsamındadır."

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 03.07.2003 tarih ve 25157 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 03.07.2003 tarih ve 1083 sayılı Karar'ında da tasarruf mevduatının garanti kapsamında olduğu belirtilmiştir. Söz konusu Karar'ın ilgili bölümü aynen şöyledir:

"Bakanlar Kurulunca 31/5/2000 tarihinde kararlaştırılan 2000/682 sayılı Sigortaya Tabi Tasarruf Mevduatı ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na Tahsil Olunacak Primler Hakkında Kararın 1 inci maddesinde tanımlanan hesapların anapara ve faiz tutarları toplamının, 3/7/2003 tarihinden itibaren uygulanmak üzere tamamı, 5/7/2004 tarihinden itibaren uygulanmak üzere 50 milyar Türk Lirasına kadar olan kısmı sigorta kapsamındadır."

Ayrıca, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 04.07.2003 tarihinde kamuoyuna; T. İmar Bankası T.A.Ş. mevduat sahiplerine yönelik yaptığı açıklama da bu doğrultudadır. Yapılan açıklama özetle şöyledir:

"Türkiye'de faaliyet gösteren ve mevduat kabulüne yetkili bulunan tüm bankaların, yurt içi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış olan Türk Lirası cinsinden tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini haiz altın depo ve döviz tevdiat hesaplarının tamamının sigorta kapsamında olduğu, İmar Bank Off - Shore Ltd.'in Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde anılan ülke mevduatı çerçevesinde kurulduğu, söz konusu Off - shore Bankada, T. İmar Bankası T.A.Ş.'nin doğrudan ve/veya dolaylı hiçbir ortaklık payının bulunmadığı, bu kapsamda, Türkiye'de faaliyet gösteren ve mevduat kabulüne yetkili bulunan bankaların yurtiçi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış olan tasarruf mevduatını sigorta eden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, off - shore bankalarda mevduatı olanlara sigorta kapsamında bir ödeme yapması mümkün bulunmamaktadır."

Bütün bunlardan sonra Hükümet, yeni bir yasal düzenleme yapmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 31.07.2003 tarihinde kabul edilen 4969 sayılı Yasanın geçici 2 nci maddesi ile tasarruf mevduatları hakkında yeni hükümler getirilmiştir. 4969 sayılı Yasanın geçici 2 nci maddesinin (1) numaralı paragrafı aynen şöyledir:

"4389 sayılı Bankalar Kanununun 14 üncü maddesinin (3) numaralı veya (5) numaralı fıkrasının (a) bendinin (aa) alt bendi uyarınca bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılan bankalarda bulunan ve doğruluğu hiçbir şüpheye yer vermeyecek şekilde kanıtlanan tasarruf mevduatı niteliğini haiz hesaplar Hazine Müsteşarlığı ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun müşterek önerisi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek esas ve usullere göre Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından ödenir."

Görüldüğü üzere bu düzenlemeyle doğruluğu hiçbir şüpheye yer vermeyecek şekilde kanıtlanan hesapların Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından ödenmesi hükme bağlanmıştır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu 31.10.2003 tarihinde yeni bir Karar almıştır. 31.10.2003 tarih ve 1143 sayılı Karar'da; sigortaya tabi tasarruf mevduatı ile ilgili yeni düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu Karar'da 1043 ve 1083 sayılı Kurul kararlarının yürürlükten kaldırıldığı ve Sigortaya Tabi Tasarruf Mevduatı ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca Tahsil Olunacak Primlere ilişkin Esaslar'ın yeniden belirlendiği duyurulmuştur. Bu yeni Esaslar'ın 1 ve 2 nci maddesi aynen şöyledir:

"1- Türkiye'de faaliyet gösteren ve mevduat kabulüne yetkili bulunan bankaların, yurt içi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış olan Türk Lirası cinsinden tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini haiz altın depo ve döviz tevdiat hesapları mevduat sigortasına tabidir.

Türkiye'de münhasıran kıyı bankacılığı faaliyeti göstermek üzere kurulan bankalarda bulunan mevduat, mevduat sigortasına tabi değildir.

Bir bankanın sermayesinin yüzde on ve daha fazlasına sahip ortakları ile yönetim kurulu başkan ve üyelerine, genel müdür ve yardımcılara, kredi açmaya yetkili memurlarına, denetçilerine ve bunların ana, baba, eş ve çocuklarına ait o bankadaki tasarruf mevduatı sigortaya tabi değildir.

2- Bir bankada bir gerçek kişiye ait, 1 inci maddede tanımlanan hesapların anapara ve faiz tutarları toplamının 50 milyar liraya kadar olan kısmı sigorta kapsamındadır."

Görüldüğü üzere, 31.10.2003 tarihli Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Kararı'nda da tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini haiz altın depo ve döviz tevdiat hesaplarının mevduat sigortasına tabi olduğu tekrarlanmaktadır.

Hükümet bütün bu düzenlemeleri yeterli bulmayarak yeni bir kanun tasarısı hazırlamıştır. Bu amaçla hazırlanan 5021 sayılı Yasa, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kapsamında olan ve olmayan hesapları ve bu hesapların Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu aracılığı ile nasıl ödeneceğini düzenlemektedir.

5021 sayılı Yasanın getirdiği düzenlemelere göre iki tür tasarruf mevduatı sigorta kapsamında değildir. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca sağlanan mevduat güvencesi kapsamına girmek amacıyla Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme iznini kaldırdığı bankalara, iznin kaldırıldığı tarihten geriye doğru bir ay içinde off - shore hesaplardan nakden ödenmeksizin aktarıldığı saptanan hesaplar ile muvazaalı olduğu Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından saptanan hesaplar, sigorta kapsamı dışında tutulmuştur.

Söz konusu bir aylık sürede tasarruf mevduatı güvencesi kapsamına girmek amacıyla off - shore hesaplardan tasarruf mevduatı hesabına geçenlerin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kapsamı dışında tutularak cezalandırılmaları, Anayasa'ya ve hukukun temel ilkelerine uygun değildir. Çünkü yapılan düzenlemeye göre, bunların off - shore hesaplardan tasarruf mevduatı hesabına geçtikleri tarihte, bankanın bankacılık yapma ve mevduat toplama izni geçerlidir.

Bankalar Kanunu'nun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği gibi; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu, tasarruf sahiplerinin haklarını ve bankaların düzenli ve emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye sokabilecek ve ekonomide önemli zararlar doğurabilecek her

türlü işlem ve uygulamaları önlemek, kredi sisteminin etkin şekilde çalışmasını sağlamak üzere gerekli tedbirleri almak ve uygulamakla yükümlü ve yetkilidir.

Mevduat sahiplerinin hesaplarını mevduat güvencesi kapsamına almak amacıyla mı, yoksa başka saiklerle mi hareket ettiklerini belirleyecek objektif ölçütler yoktur. Kaldı ki mevduat sahiplerinin mevduat güvencesi kapsamına girmek amacıyla hareket etmeleri onların en doğal haklarıdır. Tedbir almak ve uygulamak görevi, mevduat sahiplerinin değil Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nundur.

Hangi nedenle olursa olsun, nasıl açılırsa açılsın, bir bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat toplama izninin kaldırıldığı tarihe kadar, bu bankada mevduat hesabı bulunanların tümünün, geçerli mevzuatın sağladığı tasarruf mevduatı güvencesinden yararlanmaları gerekir. Bu, mevduat sahipleri bakımından, kazanılmış haktır.

Kazanılmış haklar hukuk devleti kavramının temelini oluşturan en önemli unsurlarındandır.

Anayasa'nın 2 inci maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Cumhuriyetin nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa'nın bulunduğu bilincinde olan devlettir. Bir hukuk kuralının yürürlüğü sırasında bu kurala uygun biçimde tüm sonuçları ile edinilmiş (kazanılmış) hakların korunması da, temel hukuk ilkelerindendir.

Hukuk devleti, kazanılmış hakları korumakta duyarlı davranarak hukukun temel ilkelerine bağlılığını kanıtlar.

Hukuk devleti, aynı zamanda bireylerin haksızlıktan korunmasını ve mutluluğunu amaç edinir. Hukuk devletinin temel öğelerinden biri de güvenilirliktir. Hukuk devleti, tüm eylem ve işlemlerinde yönetilenlere en güçlü en kapsamlı şekilde hukuksal güvence sağlayan devlettir. Hukukun üstünlüğünün egemen olduğu bir devlette hukuk güvenliğinin sağlanması, hukuk devleti ilkesinin olmazsa olmaz koşuludur.

Kazanılmış hakları ortadan kaldırıcı nitelikte sonuçlara yol açan yorumlar Anayasa'nın 2 nci maddesinde açıklanan "Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devletidir" hükmüne aykırılık oluşturacağı gibi, toplumsal kararlılığı ve hukuk güvenliğini ortadan kaldırır; belirsizlik ortamına neden olur ve kabul edilemez.

Halbuki 5021 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin değiştirdiği 31.07.2003 tarihli ve 4969 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının son paragrafındaki iptali istenen ibare, bir bankanın bankacılık işlemleri yapma ve tasarruf mevduatı kabul etme izninin kaldırıldığı tarihten geriye doğru bir ay içinde, bu bankaya off - shore hesaplardan mevduat yatırmış olanları mevduat sigortası kapsamından çıkararak, bu tür mudilerin kazanılmış haklarını ortadan kaldırmıştır.

Bu durum, söz konusu ibarenin Anayasa'nın 2 nci maddesinde ifade edilmiş olan hukuk devleti ilkesine aykırı düşüğünü ortaya koymaktadır.

Anayasa'nın 5 inci maddesinde, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmak, devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmıştır.

İptali istenen ibare ise, sosyal adalete aykırı biçimde, bir grup mudinin huzur ve mutluluğunu bozacak ve refahını olumsuzca etkileyecek bir sonuç doğurmakta; bu kimselerin haklarını sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlamakta ve önlere ekonomik bir engel çıkartmaktadır. Yasama erkinin bu tür sonuçlar doğuracak biçimde kullanılması, Anayasa'nın 5 inci maddesinde Devlete verilen görevlerle bağdaşmamaktadır. Bu nedenle, iptali istenen ibarenin, Anayasa'nın 5 inci maddesine de aykırı düştüğünü söylemek gerekmektedir.

Anayasa'nın birden çok maddesine aykırı olan bir hüküm, Anayasa'nın 11 inci maddesindeki Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü ilkesi ile bağdaşmaz.

Bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin iptal edildiği tarihten geriye doğru bir ay içinde, off - shore hesaplardan bankacılık işlemleri yapma ve tasarruf mevduatı kabul etme izni kaldırılan bankanın tasarruf mevduatına geçenlerin sigorta kapsamı dışında tutulması, Anayasa'nın 10 uncu maddesindeki eşitlik ilkesine de aykırıdır.

Anayasa'nın 10 uncu maddesine göre, herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

Bu madde ile amaçlanan, mutlak değil hukuksal eşitliktir. "Yasa önünde eşitlik" ilkesi, yasalar karşısında herkesin eşit olmasını, ayırım yapılmamasını, kimseye ayrıcalık tanınmamasını gerektirir.

Durumlarındaki farklılıklar, kimi kişi ve toplulukların değişik kurallara bağlı tutulmasına neden olabilirse de, farklılık ve özelliklere dayandığı için, bu tür düzenlemeler eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz.

Oysa iptali istenen ibare, aynı durumdaki mudilerin bir grubunu farklı hükümlere tabi tutmuştur ve bu farklı uygulamayı haklı kılacak bir neden yoktur.

Bankacılık işlemleri yapma ve tasarruf mevduatı kabul etme izni kaldırılan bankaya iznin kaldırıldığı tarihten geriye doğru bir ay içinde off - shore hesaplardan söz konusu ibarede belirtilen çerçevede mevduat aktarmış olanlarla, izni kaldırıldığı tarihten geriye doğru bir ay bir gün veya bir ay beş gün önce aynı koşullarla mevduat aktarmış olanların durumunda bir fark olduğu söylenemez.

İptali istenen ibare, kişilere durumlarının farklılığına veya özelliklerine dayalı olarak farklı hak ve yükümlülükler getirmediği, aynı durumdaki kimseler arasında ayırım yaptığı için, Anayasa'nın kanun önünde eşitlik ilkesini düzenleyen 10 uncu maddesine aykırıdır.

İptali istenen ibarenin ortaya çıkardığı eşitsizlik hali bununla da sınırlı değildir. Getirilen düzenlemeye göre; bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin iptal edildiği tarihten geriye doğru bir ay içinde off - shore hesaplardan izni iptal edilen bankanın tasarruf mevduatı kayıtlarına nakden ödenmeksizin aktarılanlarla, nakden ödenerek aktarılanlar arasında da ayırım yapılmıştır. Burada da aslında mudiler bakımından bir fark söz konusu değildir. Fark, bankanın yaptığı veya yapmadığı işlemler arasında vardır. Bu nedenle mudileri farklı kurallara tabi tutmak da, Anayasa'nın 10 uncu maddesinde ifade edilen kanun önünde eşitlik ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle; Anayasa'nın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine, 5 inci maddesindeki devletin temel amaç ve görevlerine, 10 uncu maddesindeki kanun önünde eşitlik ilkesine, 11 inci maddesindeki Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü ilkesine aykırı olan, 16.12.2003 tarihli ve 5021 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin değiştirdiği; 31.07.2003 tarihli ve 4969 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının son paragrafındaki; "Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme iznini kaldırdığı tarihten geriye doğru bir ay içinde, kıyı bankalarındaki hesapları Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca sağlanan mevduat güvencesi kapsamına almak amacına matuf olarak, bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılan bankaların yurt içi kayıtlarına, muhabir bankaca karşılığı nakden veya bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılan banka dışındaki bir başka banka aracılığıyla ödenmeksizin aktarıldığı tespit edilen hesaplar ile" ibaresinin iptali gerekmektedir.

IV. Yürürlüğü Durdurma İsteminin Gerekçesi

5021 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin değiştirdiği; 31.07.2003 tarihli ve 4969 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının son paragrafındaki iptali istenen Anayasa'ya açıkça aykırı ibarenin uygulanmasından, sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararlar doğacaktır. Bu tür durum ve zararların önlenmesi için, söz konusu ibarenin yürürlüğünün durdurulması gerekmektedir.

V. Sonuç ve İstem

5021 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin değiştirdiği; 31.07.2003 tarihli ve 4969 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının son paragrafındaki "Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme iznini kaldırdığı tarihten geriye doğru bir ay içinde, kıyı bankalarındaki hesapları Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca sağlanan mevduat güvencesi kapsamına almak amacına matuf olarak, bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılan bankaların yurt içi kayıtlarına, muhabir bankaca karşılığı nakden veya bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılan banka dışındaki bir başka banka aracılığıyla ödenmeksizin aktarıldığı tespit edilen hesaplar ile" ibaresinin, Anayasa'nın 2, 5, 10 ve 11 inci maddelerine, aykırı olduğu için iptaline ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesine ilişkin talebimizi saygı ile arz ederiz. 15.01.2004""